

У КИЄВІ ТА КАНЕВІ ВІДЗНАЧИЛИ 125-РІЧЧЯ «БРАТСТВА ТАРАСІВЦІВ» – ПЕРШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

9 та 10 червня 2016 р. відбулися урочисті заходи з відзначення 125-ї річниці створення «Братства тарасівців» (1891 – 1898).

Відзначаючи 25-ту річницю незалежності України, вагомою стає дата виникнення першої політичної державницької структури наддніпрянських українців, яка стала прологом утворення практично всіх політичних партій України. Задум щодо організації спротиву українців тогочасній колоніальній політиці царату виник у групи харківських студентів (М. Базькевич, М. Байздренко, В. Боровик, І. Липа) під час відвідин ними Тарасової могили у Каневі «на Зелену неділю» 1891 року.

«Братство тарасівців» – перші державники. Їхні ідеї витворили той спільний націозахисний знаменник української політичної думки, на який у своєму світогляді та практичній діяльності спиралися всі українські самостійницькі групи та партії. Ця політична структура сформувала тип

модерного українця, здатного творити національну державу.

У зв'язку з цим Науково-дослідний інститут українознавства та НАЦ «Українські студії стратегічних досліджень» за участю Українського інституту національної пам'яті організували комплекс заходів, присвячених 125-річчю створення «Братства тарасівців». На виконання Постанови Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2016 році» № 971-VIII від 2 лютого 2016 року учасники святкувань намагалися привернути увагу громадськості до висвітлення ідейних засад «Братства тарасівців», які в умовах імперського тиску у Наддніпрянській Україні поставили на перший план питання державності, соборності та патріотизму. Вшанувати тарасівців до Будинку вчителя у Києві прийшло кілька сотень киян.

Привітати присутніх прийшли лідер Всеукраїнського об'єднання «Свобода» **Олег Тягнибок**, заступники голови ВО «Свобода» – директор Недержавного

аналітичного центру «Українські студії стратегічних досліджень» **Юрій Сиротюк**, народний депутат України VII та VIII скликань **Андрій Ілленко**, заступник міністра освіти і науки **Максим Стріха**, заступник голови Українського інституту національної пам'яті **Володимир Тиліщак**, професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка **Леонід Могильний**, редактор газети «Шлях перемоги» **Віктор Рог**.

З науковою презентацією про «Братство тарасівців» виступив директор НДІУ к.і.н. **Богдан Галайко**: «На могилі Кобзаря молоді українці присягнули «бути вірними Україні». Залишаючись таємною організацією, тарасівці зуміли об'єднати навколо себе гурток молоді на засадах необхідності широкої праці задля національного відродження України. В організацію було залучено загалом близько 100 членів, проте на сьогоднішній день істориками встановлено імена 49 осіб. Географія організації охопила не лише міста Київ та Харків, але й Суми, Полтаву, Чернігів, Одесу. Програму тарасівців «Profession de foi (Символ віри)

молодих українців» було опубліковано у часописі «Правда» (1893 р.) у Галичині, що підкреслює соборність українців. Гасло тарасівців «дбати про те, щоб піднести й розворушити на Україні національного духа, відживити і виробити серед інтелігенції й народу національні почування вкраїнські» дуже актуальне і на сучасному етапі».

Кредо відзначення: «Тарасівці – перші державники, коли держави ще не було», тому, очевидно, важливим стало вшанування пам'яті натхненника цього руху – Тараса Шевченка – в Каневі.

Пам'ятні заходи на Тарасовій горі включали покладання квітів до могили Кобзаря та пам'ятного знака Олексі Гірника, наукове засідання в Шевченківському національному заповіднику (м. Канів). Під час наукового обговорення відзначили знакові ролі учасників братства Івана Липи, Миколи Міхновського для майбутнього України, розглянули символічний підтекст назви організації, прослідкували історію дослідження організації. З доповідями виступили співробітники НДІУ (Б. Галайко, О. Хоменко),

Шевченківського національного запоріжника (С. Брижицька, З. Тарахан-Береза, Р. Танана), НАЦ «Українські студії стратегічних досліджень» (Ю. Сиротюк), Українського інституту національної пам'яті (В. Тилишак), Благодійного фонду імені Івана та Юрія Лип (С. Кучеренко), Інституту біографічних досліджень ННБУ ім. В. І. Вернадського (І. Стамбол), народний депутат Андрій Ілленко, історик, тележурналіст Ростислав Мартинюк.

Учасники ювілейних заходів відвідали та висадили багаторічні квіти на могилі Віри Річ – англійки, яка, захопившись творчістю Кобзаря, перекладала його поезії на англійську мову та заповіла поховати свій прах біля Тарасової гори, і вшанували пам'ять «кіборга» з Канева Анатолія Чупилки на його могилі.

Урочистості, присвячені «Братству тарасівців», було підсумовано у Канівському міському будинку культури, де перед громадою виступили Богдан Галайко, Юрій Сиротюк, Андрій Ілленко.

Канівчани розкрили для себе цікаві моменти державотворчої традиції в Україні, пов'язані з рідним містом,

прослідкували процес формування модерного націєтворення, який заклали молоді українці минулої епохи. Присвята свого життя Україні та маніфестація національної єдності українців, закріплена клятвою на могилі Тараса Шевченка, об'єднали багатьох відомих діячів, які згодом стали ідейними засновниками українських політичних структур різного спрямування. Серед них були відомі письменники і науковці: В. Боржковський, М. Вороний, Б. Грінченко, М. Кононенко, М. Коцюбинський, В. Самійленко, Є. Тимченко, В. Шемет та інші.

Під час заходу артисти дитячої театральної студії представили виставу за мотивами уривка з містерії «Великий льох» Тараса Шевченка «Три душі».

Як апогей – відбулася кількогодинна концертна програма, наповнена духом братчиків, гурту «Хорея козацька» і **Тараса Компаніченка**.

Тетяна БОЙКО

кандидат філософських наук,
завідувач відділу освітніх технологій
та популяризації українознавства НДІУ

